

DEMOKRACIJA

Uredništvo: Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 3-62-75
Uprava: Trst, ulica S. Anastasio 1-c - tel. 2-30-39
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzetta št. 18.
CENA: posamezna številka L 25. — Naročnina:
mesečno L 100, letno L 1.200. — Za inozemstvo:
mesečno L 170, letno L 2.000. — Poštni čekovi
račun: Trst št. 11-7223.

Leto X. - Štev. 41

Trst - Gorica 12. oktobra 1956

Izhaja vsak petek

Pismo in govor

Pričakovanje v zvezi z nedeljskim obiskom predsednika republike, Giovannija Gronchija, v Trstu je bilo veliko. Ni manj kalo ugibanj, čeprav sta kratko odmerjeni čas in mnogo ožje spremstvo že vnaprej nakazovala, da gre za vse drugačno potovanje kot je bilo n. pr. tisto po južnem Tirolskem. Vkljub temu so pa predstavniki tržaških Slovencev prosili, da bi jih predsednik republike ob tej priložnosti posebej sprejel, česar pa strogo določeni in popolnoma zasedeni program njegovega bivanja v Trstu ni več dopuščal. Pač pa so bili slovenski predstavniki povabljeni in so sodelovali pri vseh sprejemih, na katerih so bili prisotni skupno s svojimi italijanskimi kolegi kot župani, pokrajinski in občinski svetovalci. Prvi tak sprejem je bil takoj po predsednikovem prihodu, zjutraj, v vladni palači, kjer je vladni komisar Palamara predstavil predsedniku najvišje osebnosti krajevnega upravnega, političnega in gospodarskega življenja. Ob tej priliki je dolinski župan Dušan Lovriha izročil predsednikovemu tajniku pozdravno pismo izvoljenih slovenskih predstavnikov Trsta in okolice, namenjeno predsedniku Gronchiju. Tako so tržaški Slovenci izrazili predsedniku republike dobrodošlico in vdanost, kar je takoj močno odjeknilo v vsej italijanski javnosti.

Poudariti moramo, da gre za zares skupno izjavo vseh tržaških Slovencev, vseh političnih strank ali skupnosti, katere jih predstavljajo. Pismo je bilo skupno sestavljeno, vsi so ga odoobrili in, kakor vidimo, tudi podpisali. Pozdravno pismo je torej eminenčno politični akt, ki potrjuje, da hočemo tržaški Slovenci tvorno in pozitivno sodelovati v življenju države in krajevnih skupnosti, katerim pripadamo. Samo ob sebi je razumljivo, da želimo, da bi bile v zvezi s tem vestno priznane tudi vse pravice, ki nam pripadajo kot narodni manjšini tako po ustavi, kot po raznih drugih zakonih in dogovorih. Med temi so posebej no važni londonski sporazumi z manjšinskimi statutom in mešanico komisijo, kar je oboje, na žalost vsaj zaenkrat, ostalo še vedno samo na papirju. Zato je prav, da so slovenski predstavniki opozorili predsednika na to pomanjkljivost, čeprav on po svoji funkciji ni odgovoren za vladno politiko in ne more aktivno posegati v vladno delo.

Pismo slovenskih predstavnikov ni dobilo takojšnjega predsednikovega odgovora, ker ga pač ni moglo in ni bil predviden. V ostalem ga pismo, ki je dejansko pozdrav, tudi ni terjalo. Sploh je predsednik Gronchi bolj redkobeseden, kar je razumljivo za osebnost, pri kateri ima vsaka v javnosti izgovorjena beseda veliko politično težo. Temu je ostal zvest tudi v Trstu. Edini govor, ki ga je imel, je bil odgovor na županov pozdrav, izrečen ob priliki svečanega sprejema na tržaški občini. Čeprav kratek, je vendar ta odgovor zelo pomemben, upali bi si celo reči, da najdemo tržaški Slovenci v njem lahko precejšnje potrditve za pričakovanja, ki so jih v svojem pismu omenili naši izvoljeni predstavniki.

Medtem ko velika večina obiskovalcev našega mesta in še posebej mnogi domačini vedno poudarjajo samo obrambno nalogo, ki naj bi jo imel Trst kot obmejna postojanka, je predsednik Gronchi na prvem mestu res omenil to najnujnost, toda poleg

Pozdrav predsedniku

»Gospod predsednik republike!

Trstu in vsemu prebivalstvu področja je v čast, da lahko pozdravita v svoji sredi Vas, najvišjega predstavnika države, edinstva in duha demokratične Republike. Čustvom veselja in izrazom prijateljstva, ki ste jih deležni, odkar ste dospeli v naše kraje, se pridružuje tudi slovenski del prebivalstva. Zato dovolite, da Vas kot izvoljeni predstavniki tukajšnje slovenske narodne manjšine še posebej toplo in pristrčno pozdravimo.

Gospod predsednik, v tem slovesnem trenutku Vas prosimo, da sprejmete po našem posredovanju poleg pozdrava tudi izraz vdanosti slovenske narodne manjšine, ki lojalno priznava stanje, ustvarjeno z londonskim sporazumom. Ob tej priliki moramo še posebej poudariti, da polagamo to izjavo z globokim zadoščenjem prav v Vaše roke, ker vidimo v Vas ne samo najvišjega predstavnika države, temveč tudi doslednega čuvaja in poroka ustavnih načel. Nam Slovincem so pri srcu zlasti manjšinske pravice, ki jih ustava Republike jamči in ki jih nadrobno označuje in priznava Posebni statut londonskega sporazuma

in o katerih si želimo, da bi postale čimprej zakon.

Gospod predsednik, prepričani smo, da bo tudi ta Vaš obisk, ki je vsemu prebivalstvu Trsta in okolice posebno drag, pripomogel k popolnejšemu spoznavanju in pospešeni zadovoljitvi vseh tukajšnjih potreb in med njimi tudi želja slovenske manjšine.

Zato Vam še enkrat izrekamo svojo dobrodošlico.

Trst, dne 7. oktobra 1956.

V imenu slovenskih izvoljenih predstavnikov:

FURLAN DUSAN, župan občine Devin - Nabrežina

LOVRIHA DUSAN, župan občine Dolina

PIRC ALOJZ, župan obč. Zgonik

BIZJAK JOSIP, župan občine Repentabor

odv. dr. JOSIP AGNELETTO, obč. svetovalec za občino Trst

odv. dr. JOŽE DEKLEVA, občinski svet.

GOMBACCI FRANC, občinski svetovalec za občino Trst

GRBEC MARJ, pokrajinski svetovalec

SISKOVIC KAREL, pokrajinski svetovalec

LEGISA DRAGO, občinski svetovalec za občino Devin - Nabrežina

FERLUGA KILJAN, obč. svetovalec za občino Milje

JERCOG VALENTIN, obč. svetovalec za občino Dolina.

KOMUNISTIČNE SPLETKE PROTI SOCIALISTIČNEMU ZEDINJEVANJU

Nenniju so podstavili nogo

Ze nekajkrat smo opozorili, da moramo nekatere Nennijeve izjave vsaj do nadaljnjega smatrati za taktične poteze, s katerimi naj bi prepeljal svoje socialiste s čim manjšimi pretresi in izgubami v novo socialistično skupnost. V Italijanski socialistični stranki ima namreč zelo močan vpliv levo krilo, ki je pod močnim komunističnim vplivom. To krilo ne želi socialne demokracije, temveč čim popolnejšo oblast proletariata po komunističnem receptu in zato v pobratimiji s komunisti, torej z ljudmi, ki so v bistvu prav taki nedemokrati in takšni totalitarci kot skrajni desničarji.

In pokazalo se je, da Nennijeva obzirnost ni bila neumestna. Zgodilo se je celo to, kar ni ti sam najbrž ni pričakoval: pretekli teden ga je levo krilo lastne stranke celo izigralo. To je

tega je dejal, da mora Trst prav zaradi tega tudi zblíževati in po možnosti zlivati v pravično ravnotežje težnje in tradicije različnih civilizacij, kajti »nacionalizme prejšnjih časov je pokopala ne samo bolj živa zavest človeške solidarnosti, temveč so jih pokopali tudi sami interesi, ki zahtevajo razumevanje in sodelovanje, torej solidarnost.«

In, ali ni končno prav to tisto, kar vedno poudarjamo in za kar se zavzemajo tudi tržaški Slovenci?

Upajmo torej, da bodo predsednikove besede bile koristna pobuda vsem tistim, ki so poklicani, da prav to solidarnost omogočijo in uresničijo na novih temeljih medsebojnega sodelovanja in spoštovanja, ne pa zapostavljanja, katero lebdi na žalost še vedno pred očmi nekaterim, ki globoko zakoreninjeni v preteklost ne morejo in nočejo doumeti sedanjosti, kakršna izhaja iz nauka izkušnje in zahtev bodočnosti.

storilo v neprikitem zaveznitvu s komunisti. Nennijevi socialisti so namreč nadomestili pogodbo o skupnem nastopanju, ki jih je vezala s komunisti že vse od leta 1946, z novim sporazumom, ki na novo ureja odnose med obema strankama. Odnosi naj bi se odslej razvijali le preko posvetov o osnovnih vprašanjih, ki zadevajo delavski razred kot celoto. V primerjavi s prejšnjim paktom je novi dogovor politično bolj rahel, toda vkljub temu so nennijevci z njim pokazali, da ne nameravajo prelomiti svojih zvez s komunisti, kar je na drugi strani pogoj za združitve s socialističnimi demokrati.

Vendar to ni najhujše. Zvečelo se je namreč, da je Nenni pristal na novi dogovor, potem ko je bil preglasovan v ožjem glavnem odboru svoje stranke. Na novi dogovor naj bi Nenni pristal po Togliattijevi obljubi, da gre za pogodbo, ki naj služi samo za notranje potrebe. Togliatti naj bi celo dejal, kaj naj vendar reče svojim članom, če ga vprašajo, zakaj je prišlo do preloma s socialisti. Novi dogovor, tako kot naj bi ga tolmačil in sprejel Nenni, bi torej bil samo nekakšen za obe strani sprejemljiv pogrebni list dosedanjega socialistično-komunističnega zaveznitva. Toda v trenutku, ko je bil dogovor podpisan, sta ga tako levo krilo socialistične stranke kakor tudi organi komunistične partije publicirali s takim poudarkom in s takšnimi razlagami, da so s tem vsaj trenutno dejansko ustavili vse delo na socialističnem zblíževanju.

Nenni je ostal razočaran in ni prikrival svoje nevolje. Komunisti so si pošteno privoščili svojega dolgoletnega zaveznika v trenutku, ko je začel delati po lastni glavi stvari, ki komunistom niso prijetne.

Glavno glasilo Italijanske socialistične stranke, »Avanti«, si cer brani novi dogovor in pravi,

Plemenite besede državnega predsednika

»Nisem velik prijatelj besed in mislim, da sem to dokazal med svojo ne kratko politično kariero in hočem to še zlasti dokazati danes. Vendar, gospod župan, sprejem vašega mesta, tako prisrčen in tako topel pozdrav občinskega sveta, katerega Vi predstavljate, me sili, da izrečem nekaj zahvalnih besed, ki so hkrati tudi besede priznanja za trdo in težko delo, ki je bilo tu opravljeno, ter željo, da se to delo tudi v prihodnosti nadaljuje v vedno večjo korist mesta, za rešitev njegovih najvažnejših vprašanj.

Vi imate veliko odgovornost, ki vam jo, rekel bi, nalaga zgodovina s svojimi dogodki in zemljepis s svojo nespreneljivo ureditvijo. Obmejno mesto, ki ima skupno z obvezo ter duhovno in politično nujnostjo obrambe tudi poslanstvo, da zblížuje in po možnosti zliiva v ravnotežje pravičnosti težnje in tradicije različnih civilizacij. Kajti tudi v različni harmoniji struj napredka v raznih deželah, kakršna se kaže danes za vedno bolj potrebno, je nacionalizme prejšnjih časov pokopala ne samo bolj živa zavest človeške so-

lidarnosti, temveč tudi sami interesi, ki zahtevajo razumevanje in sodelovanje, in torej solidarnost.

Prepričan sem, vsa Italija je prepričana, da se vi zavedate te svoje odgovornosti in zaradi tega niso te moje besede, kot sem dejal, samo priznanje za opravljeno delo, temveč za tisto, kar bo znal Trst storiti v lastni službi in v službi Italije, kakršna mora biti: činitelj ravnotežja, sloge in miru v Evropi in v svetu.«

Titovi sprehodi

Propagandna trobila na Vzhodu niso posebno iznajdljiva, niti duhovita. V začetku septembra so zatrobila v svet: Partijski tajnik Hruščev potuje iz Moskve v Jugoslavijo na kratek oddih. V resnici je jugoslovanski maršal sprejel svojega stanovskega tovariša na zemunskem letališču v civilni obleki. To je bilo po mnenju tudi vse, kar je bilo namenjeno oddihu. Jugoslovanski diktator se ni niti za trenutek oddaljil od svojega kremenjskega gošta.

Izid tega skrivnostnega prišepetovanja je bil nenadni odlet obeh komunističnih poglavarjev na oddih na 2000 km oddaljeni Krimski polotok.

Ta oddih, ki je bil sklenjen na vrat na nos, ki ga je spremljala kremenjska senca in kateremu je pripravil skvartir sem maršal Bulganin, je veljal seveda le za sovjetske in jugoslovanske podanike, za ostali svet je bil vse kaj drugega. Skrivnostna pogačanja so se nadaljevala tudi na Krimu, čeprav je bil Tito v Moskvi preteklega junija in se njegovi trkratni razgovori niso sukali samo okrog sovjetske in jugoslovanske državne politike. Tudi togot so prišli na Krim komunistični poglavarji pripraviških položnic.

Nobenega dvoma ni, da so na ruski Rivier razpravljali o zadevah, ki bi bile lahko odločilne za vs nadaljnji razvoj razmer za železno zaveso in ki bi močno vplivale tudi na potek svetovne politike. Pri vsem tem pa so se gospodje komunisti tudi postopno oduševali.

Tito ni samo hudo udarjen na svoje uniforme in kolajne. Prav tako je velik oboževalec razkošnih banketov. Pojedino, ki jo je lansko poletje pripravil Hruščevu in njegovemu spremstvu, so na dolgo in široko popisovali nekateri zlo-

»Nič dobrega se ne obeta, družo Nikita!«

budrivi udeleženci. Eden med njimi je pripovedoval: »Najšel sem nad trideset popolnih pečenih prsičev. Prav toliko pečenih kozličkov, ki so kar naravno posedali po ogromnih pladnjih iz najdražjega pocelca. Gostom so ponudili nad osemdeset različnih predjed. Bile so tu prave gore ostrig in rakov z majonezo, okrog dve sto prekrasnih primerkov dalmatinskih langust (velikih morskih rakov brez kličev), ogromne množice okusno garniranih jastogov, na duce te jegulj, debelih kot klopotcev, zlatorumenih donavskih jesevov, cele se na rahlo krvave volvske četrti, ogromne sklade papirnatih piščancev, pečenih piščancev, pastet iz golobjega mesa, gosi, rac, puric; cele skladišča suknjavih hrbtov, spargljevih konic, na duce te kilogramov svežega masla, omak vseh vrst...«

Takih poječin gotovo ni manjkalo tudi na Krimu. Rimski cesarji in indijski maharadžje bi se lahko skrili pred rečo gospodo. Se nikdar v zgodovini pa še ni toliko človeških sužnjev skrbelo za blagor in razkošje komunističnih parvenijev, kot se to dogaja v proslavljeni dvajsetega stoletja. Za to pa je na meji zavrnejo, če bi želel vzeti s seboj četrt kilograma masla, ki ti ga je v roko stisnila stara mati. Kar nekam na plot ga moraš odložiti, saj ga domačinu ni dovoljeno podariti brez stražarjevega dovoljenja. Taka je socialistična enakopravnost.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Vedno večja negotovost glede ameriških predsedniških volitev

Pišel mesec dni nas še loči od predsedniških volitev v Združenih državah in še vedno si nihče ne upa jasno napovedati, kdo bo zmagal. Najvplivnejši ameriški dnevnik »New York Times« piše, da se je zdelo, da bo republikanski stranki zagostovalo samo ime generala Eisenhowerja, pa bo že imela zmago v žepu. Zda pa vsak dan bolj kaže, da je demokratska opozicija močnejša kot so pričakovali. Tudi demokratski so namreč izpopolnili svojo strankarsko organizacijo in imajo pod nadzorstvom devet držav več kot leta 1952.

V eni prihodnjih številki bo naš list objavil obširnejši pregled zanimivega in razgibanega volilnega boja, za katerega izid se zanima ljudje v zadnjem kotičku sveta.

VESTI z GORIŠKEGA

Števerjanci si bodo občino ohranili

Casopisje, slovensko namreč, osebni stiki in pa odbor števerjanske Kmetijske zveze so mnogi pripomogli k temu, da gre gonja proti samostojnosti števerjanske občine h kraju. Zdrava misel naših kmetov prevladuje in ljubezen do občinske samostojnosti je, kljub vsem težavam in življenjskim premaganim, vse nasprotnike, vse nepravilne pomisleke in vse tuje sovražnike naše narodne zavednosti in enotnosti.

Demokratsko upravljanje občin terja poštovanje posameznikov in vse skupnosti. To je cena za samostojnost, za upravljanje občine po svojih močeh in močeh, ki se prosto med seboj pomenkujejo, razpravljajo o domačih vprašanjih, odločajo in določajo.

Potreba pa so velike in sredstva večjih nezadostna. Rečemo včasih, to je dokler ni zadostno glavnih potreb, ki terjajo največ stroškov.

Male občine se morajo boriti prav s temi izrednimi finančnimi težavami za reševanje večje potrebe, kot so napeljuje luči, vodovodov, zgradba šol, vzdrževanje poti itd. Vlada tudi že pomaga, a ne v taki meri kot mestnim občinam in ne tako hitro kot tem poslednjim. Vendar pomagaj.

Kako zadovoljiti Jazbine

Prebivalci Jazbin ne tožijo toliko zaradi davčne bremena in visokih občinskih stroškov, kolikor zaradi oddaljenosti od občinskega doma in poti v hrib, ki jo morajo delati za opravke na županstvu.

Pritožba je v tem oziru sicer upravičena, a ne taka, da bi se zaradi tega morala odpraviti samostojnost občine. V 56. členu kr. odloka št. 383 od 3. 3. 1934 z enotnim besedilom občinskega in provincialnega zakona stoji zapisano, da če je od naselij do središča občine razdalja taka, da je prometna zveza med njima velika in težka, sme župan, s privoljenjem prefekta, pooblastiti katerega občinskega svetovaleca ali pa tudi kakšno drugo tam bivačo osebo, ki mora imeti pogoje za izpolnitev v občinski svet, da opravlja v naselju županove posle (...può delegare le sue funzioni di ufficiale del governo...).

Ta županov pooblaščenec naj bi torej uradno v Jazbinah. S tem bi bilo nezadovoljstvo tamkajšnjih prebivalcev odpravljeno. Ta županov pooblaščenec bi seveda moral imeti enkrat ali dvakrat na teden tudi uradniško pomoč, za kar ne bi bilo nobene težave, saj je uradništva itak že preveč!

V Števerjanu ne manjka zrelih in zmognih mož

Dosedanji števerjanski občinski svet je izvedel skoro stotoletno več program, ki si ga je zastavil in predložil volivcem leta 1951. Ta občinski svet se je moral boriti z velikimi težavami, pa je kljub temu v glavnem in v bistvu izvedel zastavljene in program dela. Zato so očitki od strani nekega frontaškega provincialnega svetovaleca Namuta neutemeljeni. Naj-

Titovi sprehodi

(Nadaljevanje s 1. strani)

nost, tako je načelo o izkoriščanju človeka po človeku, tako je pot v socializmu...

Dve stvari pa sta popolnoma jasni. Sovjeti so nekaj hoteli od Tita, drugače bi ga s tako vztrajnostjo ne obkrožali. Tito s svoje strani pa je tudi moral imeti v žepu vsa jarmstva, da se bo s Krima tudi povrnil - živ in zdrav. Znano je, da ga je Stalin večkrat poskušal izvesti v Sovjetijo ali vsaj do Bukarešte ali Sofije, da bi se ga tam, daleč od vsake javnosti, izbeležil. Dejstvo, da se v nastavljenosti ni pustil izvesti, se ima zavahati, da je se pri življenju. Težko bi človek verjel, da bi danes to svoje tako zelo dragoceno življenje, ki si ga pridno sledi z vsemi zemeljskimi darovi, prepustil, menil nič, tebi nič, kakemu Bulgariju ali celo Hruščevu.

Kje pa čevlji tišči Stalinove dedice? Očitno se nekaj zatika v tako imenovanem vzhodnoevropskem sprostitvenem postopku. Kako naj izpuščajjo paro, pa da bi se pri tem ne sililo cvrčanja? Zadržani poročila iz Poljske, Madžarske, Romunije in Bolgarije soglasno potrjujejo, da je po razpustu garde, ki je bila uglasena na Stalinov kurz, sicer nastopilo neko olajšanje, da pa to olajšanje spremljata nemir in zmešnjava. Kako bi Stalinovi dedici to spremembo odpravili, ne da bi segli po Stalinovih terorističnih receptih?

Drugo važno vprašanje je vprašanje sovjetske zunanje politike. Sovjeti morajo računati s tem, da bi Anglija in Francija mogli s svojimi vojaškimi grožnjami tudi prenehati blufirati. Kaj pa naj počne Sovjeti, če bi prišlo do resničnega udara? Ali naj se vrnejo na linijo »korejske strategije«? Ali se ne bi s tako potezo hipoma razpršil ves ugled, ki so si ga po Stalinovi smrti ustvarili s tolikim trdom?

Vsa ta vprašanja so bila za Kremelj le pretrdi orehi. Dve skupini tekmecev se borita v Kremlju za oblast, in zelo je verjetno, da je Hruščev odpeljal Tita na Krim, da bi ga v tej tekmi podpiral. Ali je v tem tudi uspel, bo pokazala bližnja prihodnost.

manj pa ima pri stvari govoriti prav g. Namut, ki ni, kot provincialni svetovalec, od leta 1951 do danes nikoli odprl ust v goriskem provincialnem svetu, da bi glasno kaj zahteval za naše občine in sploh za koristi slovenskega prebivalstva!

Za števerjanski vodovod

Ce bodo Števerjanci vztrajali in bodo znali dokazati svojo potrebo po vodovodu, pride vlada na pomoč tudi njim! Vi vemo, da je država obširna, da so potrebe povsod velike in da vlada ne more zadostiti vsem hkrati. Zato je potrebno tudi od naše strani nekoliko potrpljenja in požrtvovanja. Počasi, a gotovo pride na vrsto tudi števerjanski vodovod in ne samo vodovod!

Treba se je potegovati za znižanje števil občinskih uradnikov, ki predstavljajo največje breme na ramenih davkoplačevalcev. Zakon se mora v tem oziru spremeniti ali pa naj nekatere uradnike plačuje vlada.

Pod Avstrijo je bilo malo, zato pa delavnih uradnikov, in občine so tako uspevale, da je avstrijsko upravo še sam Mussolini moral hvaliti.

18 milijonov lir za vodovod v Doberdobi

Prav te dni je prišla iz Rima vest, da je vlada prisločila s 18 milijoni lir na pomoč doberdobiški občini za razširitev tamkajšnjega vodovoda.

Doberdobi smo sprejeli z velikim veseljem vest, da nam je vlada nakazala 18 milijonov 900 tisoč lir kot pomoč za razširitev vodovoda. To nas le bodri

Nekaj misli k novemu šolskemu letu

Osnovne in nižje srednje šole so že začele z rednim poukom. Drugi teden pridejo na vrsto še višje in tako bo vstop v novo šolsko leto popoln in reden.

Po zelo dolgih počitnicah, ki so letos za nekatere trajale polne štiri mesece in pol, je postalo življenje v mestu, pa tudi po vaseh živahnije. Lepo je gledati mladino, ki hodi zjutraj v šolo, opoldne in popoldne pa se vrača.

Vsem osnovnošolskim učencem in dijakom vseh srednjih šol želimo prav dober uspeh v šoli, ki naj jim bo koristna podlaga za bodoče življenje.

Posebno nam je seveda pri srcu usoda slovenskih ali, kot jih uradno nazivajo, šol s slovenskim učnim jezikom. Bili smo in še smo iz raznih ozirih zaskrbljeni nad uspevanjem teh šol, ne toliko zaradi učnih uspehov, ki so zadovoljivi in v marsikaterem oziru tudi hvale vredni, kolikor zaradi malomarnosti precejšnje števila Slovencev, ki svojih šol ne znajo pravilno ceniti in se pustijo zapejati v zmožnosti iz tega, drugi iz onega vzroka, ponajveč pa iz nezavednosti in tudi iz ošabnosti ali celo iz gola orislovstva.

Mimo ugotovljenih slučajev vplivanja in zapeljevanja naših slovenskih staršev z italijanske strani, od katere so po naključju odvisni, poznamo tudi slučaje staršev, ki niso svojih otrok vpišali v slovenske šole iz bojazni, da jim oblast odvzamejo dvoletniško karto za obdelovanje zemlje onstran meje.

Teh slučajev je več! Ali ti ljudje ne pomislijo, da z druge strani bi utegnile takim ljudem odreči dvoletniško karto jugoslovanske oblasti? Pa ne samo to, Ali ne pomislijo, da bi jugoslovanske oblasti utegnile spričo tega pojava preprečiti trgovanje z Jugoslavijo tistim slovenskim (ne tudi italijanskim) trgovcem, ki iz bojazni pred italijanskimi oblastmi pošiljajo svoje otroke v italijanske šole, kjer slovenščine ne poučujejo!

Mnogi slovenski trgovci in sploh slovenski krogi se zgražajo nad dejstvom, da služijo s tem trgovanjem težke milijone samo ljudje, ki nimajo absolutno nobene narodne zavednosti, medtem ko je poštenim italijanskim državljanom slovenskega jezika, ki pošiljajo svoje otroke v slovenske šole, tako trgovanje omenogoceno. Poznamo slučaje pristnih frontaških magnatov, ki si služijo milijone s takim trgovanjem, svoje otroke pa dajejo v italijanske šole, medtem ko so skromnim delavcem, toda zavednim slovenskim staršem jugoslovanske oblasti (z nepošastjenega in neupravičenega vzroka) prepustili otroke!

Ne drži niti izgovor tistih magnatov, ki bi s svojim zadržanjem in s svojo zavednostjo morali dajati pogum drugim, recimo delavcem, pa se lažejo, da jih Italijani povprašujejo, v katero šolo pošiljajo svoje otroke. Kot da bi tega vprašanja Italijani ne smeli stavljati, in kot da bi na morebitno tako zlobno vprašanje ne lahko odgovorili, da jih to nič ne briga, ali pa, da jih pošiljajo v šole s slovenskim učnim jezikom, ki so državne in na katerih se poučuje tudi italijanska. Izgovorom teh magnatov seveda nihče od nas ne verjame, ker je izgovor prazen.

Na nas vseh, ki razumemo položaj in zakone, pa je, da starše kmetijskih in delavskih družin stalno poučujemo o važnosti slovenskih šol in njih skladnosti z

k vztrajnosti pri finančnih težavah, s katerimi se naša občina bori pri raznih potrebah javnega značaja. Počasi, a gotovo dosežemo vse, kar vsi kraji naše občine potrebujejo!

Solsko leto smo začeli veselo in s polnim upanjem dobrega uspeha. Starši so, hvala Bogu, storili svojo dolžnost in proti nasprotni propagandi svoje otroke v lepem številu vpisali v slovensko šolo.

Cerkvena slavnost v Gabrijah

V nedeljo 7. t. m. je ob priliki petdesete obletnice svojega mašniškega posvečenja pel jubilejno maso č. g. Kristof Tomšič iz Ušij in sedanjí župnik na Trnovem. Pred petdesetimi leti je v isti cerkvi pel svojo prvo maso! Slovesnosti se je udeležilo veliko število vernikov, ki so prišli iz Gabrije iz raznih krajev Goriške.

Jubilantu č. g. Tomšiču naše čestitke!

Levičarji še v manjšini

Pretekli teden so se v Združenih javnih inšpektoratih v Trzinu vršile volitve za obnovo notranjih komisij.

Zmagale so protilevičarske liste, ki so dobile 50,32 odstotkov glasov ali 48 glasov več kot levičarska lista. Prve liste so tako dobile 15 izvoljenih, levičarska pa 12. Med levičarji je tokrat izvoljen tudi g. Karol Cernič iz Doberdobi, ki se je toliko potegoval za to mesto in ki trdi, da je zaveden Slovenec. V kolikor pa sodeluje z italijanskimi socialisti in komunisti, namesto da bi vodil čisto slovensko skupino slovenskih delavcev socialistov, težko verujemo v pristnost njegove slovenstva.

državnimi zakoni ter jih opozarjamo, naj zlobni in lažni propagandi ne nasedajo. Vsa hvala gre tistim, ki so na primer v Doberdobi pravosodno nastopili in starše prepričali o neresnosti in neutemeljenosti neke propagande!

Stojimo tik pred uveljavitvijo naših šol! Solski programi pa se že s pričetkom tega šolskega leta, kar se naših šol tiče, izrecno v ministrovih navodilih sklicujejo in temeljijo na 6. člen ustave, ki narekuje vladi, da šteti jezikovne manjšine s posebnimi odredbami.

Letos so v vodstvu naših srednjih šol zopet neke spremembe. Ker je ravnatelj prof. Pavšič zaradi starostne dobe nastopil pokoj, je njegovo mesto ravnatelja na strokovni šoli prevzel prof. Nemec, ki je sedaj ravnatelj te šole in pa nižje srednje. Ravnatelj višje gimnazije in liceja prof. Rožič, je prevzel pa še ravnateljstvo učiteljskega.

Gospodu ravnatelju Pavšiču, ki je vedno zelo živ in duhovit (včasih tudi na pretek!), želimo ob njegovem slovesu od šole, da bi zadovoljno užival počitek.

Mature v jesenskem roku

Na slovenskem klasičnem liceju v Gorici so v jesenskem roku gvestali maturo trije dijaki: Cigoj Marija, Leban Aleš in Pavlin Kazimir. En dijak je bil zavrnil.

Na učiteljski konferenci: Cuk Tatjana, Delip Gabriella, Paolotti (Pavletič) Nela, Petecni (Petecni) Lidija, Perat Marija in Lenardi (Lenardič) Mari-

GOSPODARSTVO

NATECAJ ZA ZGRADBO SILOSOV

Goriška provincialna uprava razpisuje nagradni natečaj za zgradbo silosov, in sicer dve nagradi po 100.000 lir vsake, štiri po 70.000 lir in štirinajst po 40.000 lir. Natečaj se lahko udeležijo neposredni voditelji poljedelskih kmetij na Goriškem (conduttori diretti d'Aziende agricole), ki imajo najmanj osem hektarjev zemlje v ravnini ali pa 14 hektarjev v brdskem svetu ter ne več kot 50 kvintalov živine v hlevu.

Gre namreč za silose za shranilo krme za živino. Kdor se natečaja misli udeležiti, naj se prijavi s prošnjo na kolika prostem papirju do 28. februarja 1957. V prijavi pa naj navede ime, priimek ter naslov voditelja kmetije, kraj in površino kmetije ter število in kakovost živine.

Na provincialnem kmetijskem inšpektoratu in podružnicah dajejo posebne tiskovine za prijave k natečaju. S prijavo pa je treba predložiti tudi katastrski izvešček kmetije ter načrt silosa in njega tehnični opis.

Zgradba silosa pa se bo morala dovršiti do 15. oktobra 1957.

TECAJ ZA ZGRADBO SILOSOV IN ZA SPRAVLJANJE KRME V SILOSE

Istovrstno uvaža goriška provincialna uprava tudi teoretično-praktičen tečaj za spravljanje krme v silose ter za ekonomično zgradbo silosov. Tečaj se bo vršil v tretjem tednu tega meseca in se ga lahko udeležijo kmetovalci, stari največ 30 let. V ta namen pa morajo posladi prijavo goriškemu provincialnemu kmetijske-

Prošnja in poziv Slovincem v širnem svetu

Demokratski in svobodoljubni Slovenci na Goriškem v Italiji se zopet pripravljamo, da stopimo v volilni boj za slovenske pravice v občinskih svetih in deželnem zboru na Goriškem. Geslo, ki nas bo vodilo pri bližnjih volitvah, je: ohraniti hočemo slovenstvo na teh prastarih slovenskih tleh in boriti se hočemo za zmago resnične svobode.

Proti nam sta dva močna in brezobzirna nasprotnika: mednarodni komunizem, ki nam stalno škoduje, in prenapeti italijanski obmejni nacionalizem, ki nas hoče uničiti kot narod!

Boj bo trd in težak! Svobodoljubni in demokratski Slovenci na Goriškem so zavedni, idealni in požrtvovalni; pogrešajo pa denarnih sredstev, ki so v vsakem modernem volilnem boju nujno potrebna.

Zato se ob tej priložnosti obračajo na vse zavedne in demokratske Slovence po svetu, s prošnjo, naj jim v tem težkem boju prisrčno pomagajo z denarnimi prispevki.

Vsak še tako majhen dar je dobrodošel!

Mal položi dar domu na oltar!

ja. Zavrženi so bili štirje dijaki.

Vsem, ki so izdelali, čestitamo k uspehu in želimo uspeh in zadovoljstvo tudi v učiteljevanju in maturantom iz liceja srečno nadaljevanje študijev na vsučilišču.

Komunisti proti visokošolcem

Češkoslovaški komunistični tisk poroča o obsodbi visokošolcev pred praškim sodnim senatom. Obravnava se je vršila proti skupini visokošolcev, ki da so po XX. kongresu boljševiške partije kritizirali stanje na Češkoslovaškem. Visokošolce je obtožnica označila za »prekucnike«, ki da so poskušali izrabljati »svobodo javne kritike« za kovanje »sovražnega razpoloženja« in za »zločinske akcije« proti ljudskodemokratski vladavini.

V obtožnici komunisti obdolžujejo visokošolce, da so izrabljali zakonito izdano študentsko resolucijo in da so se trudili z raznimi frazami o demokraciji in svobodi nahujskati široko javnost za sovražne akcije po »avtoru oddajnika Svobodna Evropa«. Visokošolci Hajčka so obsodili na tri leta zapora, študentko Plehova na dve leti. Dve drugi študentki sta dobili vsaka po tri mesece, visokošolac Slavicek pa šest mesecev zapora.

S asprostitvijo v ljudskih demokracijah je pač križ. Vsa demokratska razpravljanja komunističnih podanikov končajo pred ljudskimi sodišči. Kazen je edino učinkovito sredstvo debate za komunistične nasilnike.

NOVICE IZ SLOVENIJE

DALMATINSKI MARMOR CENIJO PO SVETU

Kamnolomi v srednji Dalmaciji, na Braču, v Drnišu, Trogiru, Muću in Stobreču dobavijo na leto na domači in tuji trg pet tisoč kub. metrov lepega belega kamna, ki je znan po vsem svetu. Saj so z broškim kamnom obložene najvažnejše palače v Evropi in Ameriki, kot n. pr. dunajski parlament, Bela hiša v Washingtonu, spomenika kiparja Avgustina v Adis Abebi itd.

Letos so odposlali v inozemstvo 400 kub. metrov kamnitih blokov, in sicer 26 kub. metrov v Belgijo, 154 v Nizozemsko, 200 v Švico, 69 v Nemčijo, 8 v Italijo. V Brazilijo so izvozili 21 kub. metrov pisanega polmarmorja in v Indijo 1450 kv. čevljev kamnitih plošč.

GUGGENHEIMOVA NAGRADA

Po sklepu nacionalne žirije za podeljevanje Guggenheimove nagrade, bo to nagrado v znesku tisoč dolarjev dobil slikar Petar Sabarda za delo »Borba konjeva«.

Žirija je izbrala istočasno pet del jugoslovanskih slikarjev, ki jih bo konec novembra, skupaj z deli slikarjev iz 16 tujih držav, ocenila mednarodna žirija za podelitev Guggenheimove nagrade v znesku 10.000 dolarjev.

SOCIALNA VPRAŠANJA

Za odpravo brezposelnosti je potreben večji kapital

Na kongresu gospodarskih in industrijskih študijev v Sorrentu je pretekli teden govoril tudi zakladni minister Medici, ki je dejal, da so za polnjenje brezposelnosti potrebna večja denarna sredstva. Za zaposlitev ene same delovne moči, to je enega samega delavca, je danes potrebno 5 in tudi več milijonov vložnega in obratnega kapitala. Dobijo pa se podjetja, je pripomnil zakladni minister, v katerih se ta vložni in obratni kapital poveča na 10 in celo na 50 milijonov lir na vsako delovno enoto, na vsakega delavca.

To je res, če pomislimo, da imajo danes podjetja stroje, ki stanejo velikanski kapital, ki pa jih vodi tudi ena sama oseba!

Zato je minister pozval državljane, naj ne trljajo denarja po nepotrebnem in za odvečno blago, kajti treba je denar hraniti, da se ga lahko porabi za podjetja, ki lahko zaposlijo delavce in s tem pripomorejo k odpravi brezposelnosti!

Skupni evropski trg

Pogajanja med zahodnimi evropskimi državami za uvedbo skupnega evropskega trga, ki naj bi odpravil carinske meje, so v teku in obljubljujejo uspeh.

Tudi Anglija namreč pristaja na ta skupni evropski trg ter se poteguje za tem, da bi se dogovor razširil še na vse države Britanske skupnosti.

Ce pride do skupnega trga, kot je verjetno, da pride, bo to pomenilo pravo revolucijo v trgovanju med prizadetimi državami, kar bo pomenilo povečanje prodaje pridelkov in izdelkov ter nastop boljših pogojev življenja.

SMRTNA KOSA

Pretekli teden je ponesrečeno padla in nato v bolnici umrla gospa Marija Falešić vd. Vižintin, mati urarja g. Vižintina.

Preostali sorodnikom naše sožalje.

V Ljubljani je 20. septembra t. l. po dolgotrajni bolezni preminula gospa Jožica Hrovat v starosti 67 let. Pokojnica je bila solastnica podržavljene tovarne olja. V njeni tovarni je bilo zaposleno tudi večje število delavcev-beguncerov s Primorske. Njen soprog je po prestopu kazni pobegnil v Italijo, kjer sedaj živi kot politični begunec.

Umrla gospa Jožica je bila leta 1944 obsojena na večletno prisilno delo, kjer je težko obolela in je bila po dveh letih prestane kazni izpuščena. Dolgo let bolehalo in trpela strašne bolečine, od katerih jo je sedaj rešila smrt.

Naj počiva v miru v slovenski zemlji!

PRIPOMBA: Prispevke pošiljajte, prosimo, naravnost na uredništvo našega lista!

AVTOTAKSI

Marko Kovačič

GORICA - VIA A. MANZONI 16 - TEL. 22-44

Se priporoča za prevoz potnikov po Goriškem in v Jugoslavijo

„Praznik ptic“ v Italiji Z bodo trguieio

V teh zgodnjih jesenskih dneh rado-vednem potniku na jugu države gotovo ne uide za naše oko tako žalosten pogled: na dolgih vrhacih je razporejen na tisoče in tisoče trupel malih ptic, na tržnicah in tudi ob obodih sicilijanskih go-tilin.

V teh dneh se odpravljajo po severnih deželah milijonske armade ptic selivk na odhod v južne kraje. Tudi v Italiji se na njihov sprejem pripravljajo na tisoče in tisoče ptičarjev; pripravljajo jim zlo-glasno aroccolo.

»Aroccolo«, ptičnica, je majhen, zidan stolp na nekaj nadstropjih. V severni Ita-liji aroccola skoraj ne bomo opazili. Ptičarji skrbijo, da ga praraste divja tr-ta in bršljan. Tako so pasti za ptice ne-opazne.

Z vsemi mogočimi sredstvi vabijo ptičnice utrjene selivke. Ponarejajo ptičje cvrčanje, postavljajo kletke s ptič-vabniki, ki so jih mesece in mesece po-prej zadrževali v temnih kletih in ki so pogostokrat povsem slepi. Ko se jutranji jesenski žarki prikradejo na zemljo, pri-denjajo ptič-vabniki s svojo nedolžno pesmijo, ki njihove sovražnike zavaja na-ravnost in na smrt.

Za ptičnice so nameščena premikajo-ča se zrcala, ki naj izmučeni in žejni ptičji rod slepijo z vodnimi studenci. Večkrat obesijo ptičarji na vrhove kame-nitega čuka. Ob vsakem premiku se po-kušajo ptič-vabniki vreti na pošt in pri tem zaženo tak vrisk in plisk in tudi s tem opozarjajo jate selivk nase.

Take neokusne prizore ponavlja ti-čar kadar koli se bliža jata selivk. Utruje-je ptice, ki so prevalele že dolgo progo iz severa proti jugu, se radovedno zau-stavljajo ob glasnem cvrčanju. Če neodlo-čene krožijo nad ptičnico, izpušijo pti-čarji na vrhovi skobca. Preplašene seliv-ke se trenutno razpršijo in iščejo zavetja med grmovjem divje trte in bršljana, kjer jih čakajo gosti pentljaste mreže, ki so jih ptičarji napeli. Pogostokrat upo-rabljajo ptičarji umetne kragulje in skobe-ce, ki jih s posebnimi pripravami z vrha »aroccola« zaženejo med selivke.

Z ujetnicami postopajo ptičarji po hi-trem potopisku. Zavijejo jim vratove in jih mečejo v košare. Ko je delo oprav-ljeno, čakajo ptičarji na novo jato. Tudi selivke, ki se pred mrazom umaknejo čez Alpe le do Padske nižine, niso delež-ne boljše usode.

Statistični podatki pravijo, da ima vsak peti Italijan lovsko karto, vsak de-

seti pa ima tudi puško. Lovnih živali je po Italiji zelo malo, zato pridno streljajo kose, žolne, prepelice in sploh vse, kar je živega. Seveda spadajo med »nedelj-ske lovce« tudi zvezdnice in zvezdniki rimskega mesta Cinecittà. V teh dneh ne spada med dovršeno modo tisti, ki ne obleče najmodernejše lovske obleke z nahrbtnikom in jo ob nedeljah ne po-tegne s prostornim ameriškim avtomobi-lom v »lepo naravo«. Tako je moda med političnimi diktatorji od Tita do Hrušče-va in tudi med filmskimi magnati.

Ko se je družba srečno iztovorila nekje med oljčnimi gajmi in opravila ob-len zajtrk, pričinja lov na vse, kar »leže ino gre«. Prvi vrabci, srakoperji, kosi in sinice so srečno obešeni na pasu. Nena-doma pa zadoni pesem drozgov. Sedaj tu, sedaj tam. Taki človeški zvijači bi člo-vek ne verjel. Pod posameznimi oljkami vrtijo gramofonske plošče »Canto del tor-do« — pesem drozgov. S svojim lastnim glasom zapeljujejo drozge. In resnično drozgi gredo na limanice.

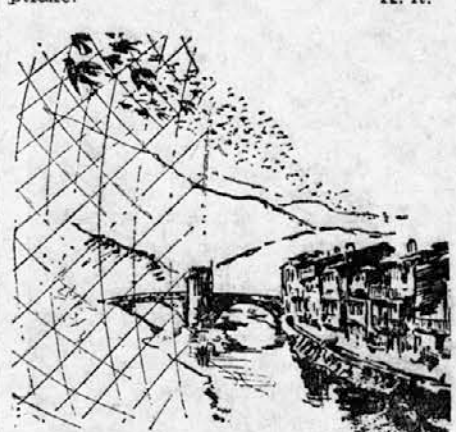
Italijanska vlada je že izdala nekaj zaščitnih zakonov za varstvo koristnih ptic, vendar so ti zakoni le na papirju in tudi varnostna oblasti je skoraj brez mo-či. Pred letom dni je neka danska turist-ka komaj ušla razjarjeni množici, ko je ostro protestirala proti podvajanju ka-kih dve sto rdečeglavčkov.

Po mednarodnih statističnih ugotovit-vah pokončajo ptičarji med Alpami in Sicilijo vsako leto ob spomladanskem in jesenskem preletu najmanj 3 in pol mi-lijone ptic pevk. To staro razvado bodo

le polagoma zatirali, ker je v naravi ljudi vse preveč ukorinjena.

Vsako jesen, ko se ptičje jate usmeri-jo čez Alpe proti toplim deželam Afrike, jih že na prvi etapi v Severni Italiji za-jemajo strasti italijanskih ptičarjev. V teh tednih slavijo ptičarji »praznik ptice« (sagra degli uccelli). Tradicionalna »pa-šča« izgine ob takih priložnostih z mit, zamenjajo jo obilni pladnji pečenih ptic.

V bližnji ali daljni prihodnosti bo morde tudi ta praznik deležen tistega po-mena, kakršnega ima danes »praznik dre-veš« v Italiji. Namesto pasti bodo morda vsaj ta teden postavljali šolarji tudi po Italiji krmilne hišice za stradajoče ptičke.

Selivke na preletu
Na vsakem počivališču preži smrt...

Zdravnik sedmih morja

S polno paro plove petrolejska ladja »British Victoria« skozi oljato Karaib-sko morje. Razpoloženje na ladji je na-ravnost odlično. Mornarji veselo prepa-vajo zaljubljene popevke. Nenadoma pa se nebo starni. Nevihata iz sinjega neba? Ne! Na tisoče in desetisoče metuljev je obkrožilo ladjo. Mornarji so veselo ska-kali za lepimi metulji. Ze v naslednji mi-nuti pa jih je bilo že na milijone in milijone.

Rumeni prah njihovih kril onemogoča mornarjem dihanje. Prah se useda v no-sne dupline, pokriva njihova telesa kot najfinjši puder mirmoze. Tedaj potegne močan veter in v nekaj sekundah je na-dloga izginila. Posadka se je oddahnila in razposajenost se je še podvojila. Drug z drugim mornarji zbijajo šale nad po-našanjem v času invazije metuljev. Nih-ova temnorjava ladja je na novo pre-pleskana z zlatim rumenilom.

Čez nekaj ur pa je smeh utihnil. Prah metuljev jim muči, mli kopanje in kuš-tenje ga ne odstrani. Mornarje napada mrzlica, po telesu se nabirajo mehurji, odpirajo se izpuščaji, kjerkoli se človek popraska. Devetdeset od sto mornarjev je za službo nesposobnih. Ostali morajo garati za deset drugih, da se ladja lahko pomika dalje in da oskrbujejo bolnike.

Kapitan ve kaj mu je storiti. Radijske brzojavke hitijo prof. dr. Guidu Guida na tlo. To je višini zdravnik sedmih morja in stanuje v Rimu, v ulici Torino. Ta zdravnik, ki s pomočjo radijskih prenosov diagnosticira bolnike na visokem morju, brzojavlja takoj svojemu prijatelju, nizozemskemu zdravniku dr. van Eyku, poznavalcu tropskih bolezni. Ze čez dobre pol ure po oddaji svojega radijskega sporočila prejme kapitan od-

govor takele vsebine: »Če ze nimate no-benega zdravnika na krovu, javite, kaj vsebuje ladijska lekarna.« — »Poleg običajnih zdravil samo še olje, alkohol in lojnica«, se glasi kapitanov odgovor. Re-cept po radiu: »Zmešajte vse tri stvari in utirajte telo z mešanico.«

Po takem zdravljenju so že naslednje-ga dne pojavi prvi ozdravljeni bolniki na krovu. Nekaj časa za tem sledijo tudi še ostali. Ko je posadka srečno pristala v domači luci, pošljejo mornarji brzojav-no 20 funtsterlingov dr. Guidi v Rim.

Kdo je dr. Guida? Človekoljubni zdravnik, ki zdravi obolele mornarje po vseh morjih sveta. Ze v svoji zgodnji mladosti je dr. Guida razmišljeval o u-sodi mornarjev, ki morajo umreti, če jih ne doseže zunanja pomoč. Leta 1955 je prejel vseučiliško docenturo. Je specia-list za obolenja v grlu in primarij bolnišnice. Z njim sodeluje 40 specialistov za razna obolenja. Država mu je stavila na razpolago radijski oddelk in sprejem-nik. Sami letos je zdravnik s pomočjo radijskih obvestil zdravil nad 4000 mor-narjev. Od teh ni noben umrl. Vsak ka-pitan ve, kako je mogoče doseči pomoči ali podnevi človekoljubnega zdravnika. Obveznih honorarjev za zdravnika ne po-zna.

Lokomotive v nafalinu

V nekem skladišču v državi Utah v Združenih državah konservira ameriška armada veliko številno parnih lokomotiv vseh vrst. To so lokomotive, ki so med drugo svetovno vojno služile v Evropi in Aziji, druge so ostale še iz korejske vojne.

Te lokomotive imajo to prednost, da

Ko so se pričele ob začetku tihomor-ske vojne po časniki vesti o velikih te-žavah, ki jih ima vojaška oblast s pre-skrbo pitne vode po osušnem otočju, sta brata Morrison iz Kalifornije ponudila vojaški upravi dobavo čiste vode v kon-zervah. Oblasti so sprva debelo pogle-dale, pod pritiskom težkih razmer pa se jim ponudba ni zdela več smešna.

Res je, da so v Ameriki menda strpali v konzerve že vse, kar služi človeku za hrano in pijačo. Ze krompir v konzervah je vzbujal posmeh, kaj šele pitna voda. Vojaki po džungli in puščavi pa se niso smejali, misel na hvaležno domovi-no se jim je še globlje vtisnila v srce. Voda v konzernih škatljah je postala ob določenih razmerah prava redkost.

Seveda ni bilo mogoče preprečiti, da bi vsebina ostala tudi vedno sveža in hladna. Pokvarila pa se ni. Tudi ni bilo težko izklopiti primerno jama in v njo položiti škatle, jih pokriti z zemljo in ta-ko vodo ohladiti. Ali pa so jih vojaki obešali po vejah senčnih dreves, jih ovi-jali v mokre cunjne in tako se je voda kaj hitro shladila na zravnem preprihu. Se-veda ta voda ni mogla nadomestiti hlad-ne alpske studenčnice, ali kaj spruše posušeno vojaško grlo, glavno je, da je voda mokra in čista. V milijonskih pri-merih so bili borci hvaležni bratom Morrison.

Trgovina s pitno vodo bratov Morris-son je zavzela ogromne obsežnosti. Stal-no sta morala širiti svoje obrate in šte-vilne ladje so prevažale Morrisonove konzerve na Daljni vzhod. V letih 1942 do 1945 so poslali na Tiho morje štiri mi-

lijone konzerv pitne vode. Tri škatlice so tehtale po 1 kg.

Po končani vojni je izgledalo, da je kupčija z vodo obsojena na smrt. Javila-le pa so se paroplovne družbe in tudi od-prave vseh vrst, ki so zahtevale konzervirano vodo namesto dosežane cistern-ske vode. Tudi iz mest in področij, kjer ni dobre pitne vode, so prihajala naro-čila po konzerni vodi.

Ze po kratkem premoru je vodna kup-čija bratov Morrison narasla še na mno-go večje razsežnosti, kot se je to daga-je lo med vojno. Tvrdis proizvajajo sedaj te-densko 300.000 vodnih konzernih škatlje in dokazuje s tem, da človek ne živi le samo dobro z vodo, pač pa, da z njo slu-ži tudi dolarje.

„Zlate besede“

Komunistični tisk se ob raznih prilož-nostih z velikim dopadanjem rad skicu-je na indijskega ministrskega predsedni-ka Nehruja, katerega — če tako kaže — kar uvršča med komunistične občudoval-ce. V svetu je Nehru res včasih precej nerazumljiva figura, nekaj načelni sra-dinec, ki se rad spogleduje s Kriemljem. Titom, pa tudi Naserjem. Ima pač nekaj slabosti do diktatur. Doma pa je Nehru vse drugo kot pa naklonjen komunizmu. Hruščev je nekoč dejal, da je Nehru prvi modrijan na Vzhodu in da so njegove be-sede zlate, vredne. Pa si oglejmo zadnje izjavo Hruščevih zlatih besed.

Prejšnjo soboto je indijski ministrski predsednik govoril v Deliju desetsto-letni množici delavcev na shodu Kon-gresne stranke. Pri tem je strahovito ob-računal s komunizmom in njegovimi me-todami.

Pri tem je izjavil, da sta bistvena zna-ka komunizma nasilje in brezmejno so-vraštvo. Oboje bi v Indiji neizogibno vo-dilo v državljansko vojno. Načela mar-kizma so za Indijo neuporabna, in Indi-ja si ne more privoščiti razkošja kitajske stridsesletne meščanske vojne za ekspe-riimentiranje dvomilijevnega družbenega re-da. Gandhi je učil — je dejal Nehru — da morajo biti sredstva za dosego dolo-čenih ciljev dostojna človeka, moralna in korektna.

Res »zlate besede«, da bi si jih le za-pomnili Hruščev, Tito, Togliatti in Vidali ter jih z dejanji posnemali.

Jezikovni tečaji SPM

V prostorih SPM v Trstu, ulica Michiavelli 22-II, bodo odprli v prihodnji seziji naslednje jezikov-ne tečaje:

ANGLESCINA

Tečaji za začetnike angleškega jezika in tečaj za konverzajo. Tečaje vodi profesorica iz Anglije.

NEMSCINA

Tečaji za začetnike nemškega jezika in tečaji za tiste, ki deloma že obvladajo nemški jezik. Počtu-je usposobljena profesorica nemškega jezika.

V slučaju, da bi bilo dovolj in-terentov za francoščino, bo SPM poskrbelo tudi za otvoritev tega tečaja.

Prijave za vse obiskovalce spre-jema pisarna SPM v Trstu vsak dan, razen ob sobotah, od 17. do 19. ure.

POD ČRTO

ODPUŠČANJE

Mlado dekle je odprlo vrata v majhen salon in naprosilo vstopajočega, potem ko je spregovoril svoje ime, naj počaka trenutek: Gospa bo takoj prišla.

Majhen zavoj, ki ga je prinesel s se-boj, je položil na mizo. Napravil je ne-kaj korakov po sobi in si jo ogledoval. Kar čudno se mu je zdelo, da je spet tu, kjer je bil tolikokrat pred tolikimi leti. Ničesar se v sobi ni spremenilo. Celo njegova slika je stala na nekdanjem me-stu na pisalni mizi. Čudno, da je ni od-stranila. Da ni to morda znak njene hu-beznosti ali pa tudi: nepomembnosti? Sko-rnignil je z rameni, vzel sliko v roko in stopil pred zrcalo. Postaral se je, čeprav med črnimi lasmi ni bilo nobene srebrne nitke. Ampak zareze na obrazu so tu — seveda dogodki življenja niso potekali brez pretresov.

Zašlislal je odpiranje in zapiranje vrat. Mladost je postavila sliko na mizo in se obrnil.

»Prosím oprostění...« je prišel.

Komaj vidno je nagnila glavo in mo-če pokazala stolico, kamor naj se usede. Nekaj trenutkov sta si sedela brez be-sed nasproti.

»Ce bi le hotela spraševati!« si je mi-slil. Pa ni ničesar spraševala, gledala ga je mirno in pričakovano.

»Odhajam na fronto...« je dejal, pa je takoj spet obmolnil. Besede so se mu udele vse preveč junaške.

Pokimala je. »Vem, saj ste rezervni častnik.«

Odklonila se je torej za »ti«. Tako je hi-tro našel ravnotežje in samopremagov-nje.

»Se danes moram na fronto.« je nada-rljeval, win bi rad pred tem se uredil ne-katere zadeve. To stanje gotovo rezume-

te in mi boste dovolili...« Vzel je zavoj z mize in ji ga izročil. »Morda bo tudi vam v pomirjenju.« je še dodal nekoliko negotovo. »Pisma... vsa pisma.«

»Hvala!«

Postavila je zavoj poleg sebe in se ho-tela dvigniti. S kretnjo desnice jo je za-držal.

»Se eno prošnjo imam.« je dejal na-ravno. »Gotovo veste — moderna vojna — potrebno bo še nekaj sreče, da se člo-vek tudi vrne — mislim, da je mnogo verjetnejše, da človek ostane tam nekje — in zato bi tudi želel — zaključiti. Mor-da je to zgolj praznoverje, ali — posku-sajte me razumeti! — Rad bi vas pro-sil oprostění.« je hitro spregovoril in obrnil pogled na tla.

»Kaj naj vam oprostím?« Besede so odmevale ravnodušno in skoraj presene-čeno. »Vi ste nekakega dne pozabili na svo-jo ljubezen in ste mi to kot dostojen člo-vek tudi povedali. Kaj naj bi tudi še drugega storili? — Potem ste se poročili, verjetno ste za svojo današnjo ženo ob-čutili večjo ali drugočno ljubezen kot pa do mene. — Tudi v tem ni potrebno ni-kakršno oprostění. — Če pa vas to pomirja — — —, če bi tudi še enkrat si-šli, predno gresite na fronto — vzro-ki me ne zanimajo — — —, torej: odpu-ščam vam.«

»Iskreno in iz vsega srca?«

»Iskreno in iz vsega srca.«

Ponovila je besede natančno v istem tonu, v katerem jih je izgovorila.

»Prisrčna vam hvala!«

Vzleklil se je na naslonjaču in pre-krizal nogi. Obsla je globoka pomir-jenost. Zdelo se mu je, ko da se je izog-nil veliki nevarnosti. Obsla pa ga je tudi nepremagljiva želja, da ji odkrije vso notranjost svoje duše, ji razloži, kako je prišlo do tega — proti njegovi volji. Ze-lja, da bi se izpovedal, občutil in poni-žal. Cutil pa je, da bi jo morda s tem za-

lil. Nekaj je moral hitro reči in je zato hlastno prišel: »Pomislite, danes so me imeli na ušci za vojuna. Verjetno zato, ker sem v temni obleki. Ljudje so ka-ponoreli. Ustavili so gospo, ki je imela nekoliko večje čevlje. Imeli so jo za pre-oblecenega Nemca ali Italijana — — — Ce bi ne bilo policije, bogve, kaj bi se še lahko zgodilo. Nad vsem tem so krivi častniki, ki vcepaajo ljudem strah v košči. Sedaj mislijo, da je vsak človek, ki ga ne poznajo, gotovo vojuna. Ali ni pre-nemno?«

Veselo se je smehljaj in pričakoval, da mu bo sledila. Začutil se je, da je ostala popolnoma resna, kar v prejšnjih časih ni bila njena navada.

Opazil je, da je oblečena za odhod. »Oprostite,« je dejal in se z naglico dvig-nil. »Gotovo odhajate v mesto — — ?«

»Se mi nič ne mudi.«

»Sicer moram tudi jaz, imam še toliko opravkov. Torej — — —«

Stal je pred njo z iztegnjeno desnico. Potem jo je spet odgnal in dejal pro-seče: »Ce dovolite — — —? Saj imava isto pot, lahko bi vas kosček popremila.«

Pokimala je.

»Dobro.«

Tako sta korakala vstric drug poleg drugega po cestni. On se je smehljaj in premljajal, kako sta se v prejšnjih časih rada izogibala javnosti. To je bilo pri vsej stvari najbolj neprijetno.

Nekdo mu je nenadoma nekaj zaklical. Ni se zanimal, dokler mu beseda ni uda-rila tesno ob uho.

»Vohun?«

Ze spet ta neumnost.

Nekaj ljudi je pridrljalo, kričanje je narasčalo: »Kje je? — Kje? — Ta, ta je vohun? — — —«

»No, le pogledjte jih,« je dejal v smehu in se obrnil do svoje spremieljavke. Te pa že ni bilo več zraven njega. Obrnil se je: stala je nekaj korakov za njim,

gledala ga je naravnost v oči. Nato je dvignila desnico in jo obrnila naravnost proti njemu. Odprla je usta in z rezkim glasom zavpila: »Ta je vohun — — — vohun — — — vohun!«

Ljudje so navallili nanj. Mehanično je dvignil roke v obrambo. Hotel je zavpiti — pa ni mogel. Pogled ženske ga je o-ropal sleherne moči. Njen glas pa je še na-dalje odmeval: »Vohun — vohun!«

Nekdo ga je udaril v obraz, drugi ga je sunil v rebra, da se je preukucnil. Na-to so ga zagneli s svojimi težkimi, okova-nimi čevlji.

Pridrveli so policisti. Ljudje so se raz-bežali. Samo ženska je ostala nepremična in se opirala na steno bližnje hiše. Ni več kričala. Z na pol zaprtimi očmi je motrila na tleh ležeče, nepremično tru-plo.

Policisti so nesrečnežu hoteli na po-moč. Eden izmed njih je položil čez o-braz svoj žepni robec. Nato je stopil do stoječe ženske.

»Ali poznate tega moža?« je dejal in pokazal na mrtvega.

Odkimala je. »Od kod pa naj poznam vohuna?« je odgovorila in odšla z mir-nim korakom.

ŽEPNA URA

Borci, ki so jih ujeli na polihografskih vzpetinah, so ostali z obrazom, obrnjenim proti zidu in čakali na ustrelitev. Med njimi je bil tudi Peter, fantiček trinajstih let, ki ga je gnalo hrepenenje po svobo-di in misel, da mora ostati pri svojih v-veseljih in trpljenju, v hosto.

V trenutku, ko je partiznanski častnik hotel izreči povelje za streljanje, se je Peter obrnil k njemu in dejal:

»Tovariš kapetan, pred dnevi je bil moj rojstni dan in prav tega dne mi je moja mati podarila uro pokojnega očeta. Njej je ura dragocen spomin. Dovolite

mi, prostim, da ji uro ponesem. Stanuje nedaleč od tu in dajem vam častno be-sedo, da bom v nekaj minutah spet na-zaj.«

Kapitan, ki je bil sam še zelo mlad študent, se je prestrašil ob pogledu na otroka, ki naj bi postal žrtev revolucije. S sočutjem je zrl v blede otroški obraz z velikimi prosičnimi očmi. Njegova de-snica je počivala na opasnici, prsti so se mu tresli od razburjenja. Nato pa je sto-pil pred Petra in mu ukazal, naj poteka uro. Bila je čisto navadna preprosta ura in nič drugega. Kapitan pa se je delal, ko da drži dragoceno stvar v rokah. V nekaj dolgih minutah premišljevanja je dejal s kromaj opaznim smehljajem na o-brazu:

»To je zelo dragocena ura, moj dragi. Pripadals je tvojemu očetu. Verujem ti, da je tvoji materi mnogo do tega spomi-na. — Pojdi torej, pohiti vendar, da boš čimprej spet nazaj!«

Peter je zbežal in kapitan je bil že zasvojen, da je ostal deček na varnem. Da se bo tudi vrnil, tega ni mogel vo-jeti.

Ko je bila ustrelniška končana in je da-jal povelje za odhod, se je s hitrimi kro-ki pokazal Peter in že od daleč kričal: »Tovariš kapetan — sem spet tu! Ma-teri sem izročil uro, nisem pa ji povedal, da me boste morali ustreliti!«

Kapitan je obstal kot pribit. Pogledal je dečka, ki je držal dano besedo, v oči in presenečen, z občutenim glasom dejal:

»Peter, neumni dečko, vendar si ne boš domisljal, da bomo zaradi tebe pri-dimili zmoval? Zgubi se, da te več ne v-dim!«

Peter je začudeno gledal za odhaja-jočimi vojaki. Nato pa se je obrnil in ur-no stekel domov, kjer je čez nekaj minut zamisljeno in z zahvalo v srcu občudoval žepno uro, ki mu je resila življenje.

Slavko Pahor

Obisk predsednika Gronchija Tržaški občinski svet

Razgovor s predsednikom SDZ dr. Josipom Agnelettom v Miramarskem gradu

Tržaško mesto je preteklo nedeljo prvič pozdravilo v svoji sredi predsedniku republike, Giovannijsa Gronchija.

Predsednik republike je došel v Trst s posebnim vlakom ob 9. uri dopoldne. Na postaji so ga sprejeli podpredsednik senata Bo, minister Gonella kot zastopnik vlade, župan Bartoli in generalni vladni komisar Palamara. Takoj potem, ko je pregledal postrojeno častno stražo, kateri je poveljeval general De Renzi, se je predsednik Gronchi podal na prefekturo, kjer ga je sprejel vladni generalni komisar Palamara. Na prefekturi so se pa že prej zbrali predstavniki tržaškega upravnega, političnega in gospodarskega življenja. Vladni komisar jih je po vrsti predstavil predsedniku republike. Med drugimi je bil predsedniku republike tu prvič predstavljen tudi predsednik SDZ in občinski svetovalec Slovenske litve v tržaškem občinskem svetu, dr. Josip Agneletto. Dolinski župan Dušan Lovriha pa je, po skupnem dogovoru, izročil generalnemu tajniku predsednika republike posebno pozdravno pismo in vdanostno izjavo izvoljenih predstavnikov slovenske manjšine, ki jo objavljamo na prvi strani. Eno uro kasneje, ob 10.15, se je državni poglavar podal s spremstvom na grič sv. Justa, kjer je položil kovčeg venec na spomenik padlih. Njegov je obiskal cerkev sv. Antona Novga, kjer je prisostvoval sv. maši.

Eden izmed dveh glavnih razlogov, zaradi katerih je predsednik republike obiskal Trst, je bil VI. kongres italijanskega tiska. Gronchi se je udeležil otvoritve, ki je bila ob 11.15 v Verdijevem gledališču. Ob pol eni pa je bil že v občinski palači, kjer so se zbrali vsi občinski svetovaleci. Na trgu pred občinsko palačo je velika množica s ploskanjem burno pozdravljala državnega poglavarja. Župan Bartoli je pozdravil predsednika z daljšim nagovorom, nakar mu je izročil zlato reprodukcijo pečata tržaškega mesta iz XIII. stoletja. Na županov pozdrav in izražanja je predsednik republike odgovoril z govorom, ki ga objavljamo na prvi strani. Resne in tehtne misli predsednika Gronchija so bile deželne izredno živga odobravanja. Predsednik se je nato zadržal nekaj časa z občinskimi svetovaleci.

Po kosilu v vladni palači je predsednik republike prisostvoval otvoritvi Doma za mater in otroka v Zavljah ter si je ogledal gradnjo novega naselja za istrske begunce na Opčinah. Sledil je obisk tržaški univerzi, kjer so predsedniku republike predstavili članke profesorjskega zbora ter so na posebni akademski svečanosti, ob prisotnosti velikega števila študentov, ustanovili 20 štipendij za akademične tržaške univerze.

Zvečer je bil na Miramarskem gradu velik sprejem, na katerega so bili povabljeni vidnejši predstavniki tržaškega javnega, političnega, kulturnega in gospodarskega življenja. Na tem sprejemu je imel tudi predsednik SDZ dr. Josip Agneletto priložnost, da je izmenjal s predsednikom republike nekaj besed. Iznesel mu je svoje misli in želje glede problemov in položaja tržaških Slovencev. Predsednik republike je sprejel dr. Agnelettova

izražanja z velikim razumevanjem in je izrekel prepričanje, da se bo vse sporazumno uredilo. Ob 8. uri zvečer je predsednik Gronchi nato že zapustil naše mesto. S svojim spremstvom je s posebnim vlakom odpotoval proti Rimu.

Ob slovesu je predsednik tudi prisotni gospe Agnelettovi dal roko. Domači, pripravi, nepriljubljen način občevanja državnega predsednika ostane vsem Tržančanom v trajnem spominu.

Predsednikov obisk v Trstu je bil torej intenziven delovni dan. Svečanosti, sestanki in sprejemi so se vrstili drug za drugim. Predsednik republike pa se je

lahko povsod prepiral, da je bil sprejet z vso prisrčnostjo. Vsi, ki so prišli z njim v stik, pa so dobili vtis, da so srečali in videli moža, ki opravičuje nade in zaupanje, katerega mu je narod izkazal s tem, da ga je izbral za poglavarja države.

Prepričani smo tudi, da se bodo s tem obiskom končno premaknila mnoga vseh življenjska vprašanja z mrtve točke, saj je splošno znano, da mnoge zadeve hitreje stečejo, če jih sproži predsednikova roka. Posebno važno je za naše mesto vprašanje svobodne cone, ker samo s tako rešitvijo bo Trst gospodarsko zahteval.

Dr. AGNELETTU V RAZGOVORU S PREDSEDNIKOM GRONCHIEM

Komunistična sproščenost

Znamenita protistalinska Hruščeva izjava na XX. kongresu boljševiške partije je odprla na stečaj vrata velikim pričakovanjem. Hruščev je ostro ožigosel Stalinove zablude in načrtal nove smeri sovjetske politike, ki naj bi jim bil cilj sprostiti in večjo popustljivost. Zato gotovo ne bo odveč preiskovanje, ali bi te nove smeri v resnici mogle pomeniti preobrat zadržanja komunistične države nasproti posamezniku. Tak preobrat bi namreč mogel vplivati na opredelitev množice nasproti komunizmu tudi v drugih krajih Evrope.

Ko se je ruski komunizem polastil oblasti, je pri tem odkrito in z vsemi sredstvi telesno in duhovno podprjal svojo miselnost vso posameznika brez izjeme. Od tega časa dalje je komunizem z nezmanjšano silo prišel na vest in zavest posameznika. Sila, nasilje, to so bila ne samo priporočila, pač pa ukazali vseh skupnih obetov boljševiške religije. Tudi danes je boljševiški svetovni svet povezan z nasiljem, in to celo v isti sapi kot Hruščev napoveduje svoje reformativno popuščanje.

Ljudska narava je pač takšna, da se rada naslanja na avtoriteto priznane oblasti. Ta pristaneč najnost pa je stalno povezan z nekimi zatajenimi pridržki. V ljudski duši tiči skrit kotek, ki ga posameznik ljubosumno prikriva zunanemu svetu in ki se ga ne dotaknejo razprotni vplivi. Nagonov sumničanja in nedoslednosti v človeku ni mogoče uničiti do zadnje klice. Vedno ostaja nekaj v naši človeški prirodi, kar brsti in poganja. Ti pojavi nastajajo posebno ob razvoju nepredvidljivih dogodkov. Reakcija na te dogodke nastaja namreč povsem nagonsko. Ta po pravilu udarja prav v nasprotno smer, kakor pa to pričakuje uradna dogmatika. V cerkvi take pojave tolmačijo kot hudičevu prispevanje. V komunistični državi smatrajo človeka, pri katerem so odkrili take pojave, enostavno za sovražnika države.

Ta ljudski sovražnik je posebno nevaren zato, ker vsaka njegova zamisel odpira vrsto nevarnih tveganj. Teh tveganj pa komunistična diktatura ne sme dopuščati, da ne razpade.

Nujna potreba ohranitve diktatorske vladavine nam bo kazalo pri preučevanju mejnikov obsebnosti določil XX. kongresa komunistične partije v Moskvi. Stalinova smrt je osvobodila predvsem njegove sodelavce pred strahom za lastno življenje. Na drugi strani se je v Sovjetiji razširilo nezadovoljstvo zaradi gospodarskega poloma komunistične politike. Široke množice niso več prikrivale svojega nezadovoljstva. Tem množicam je bilo zato najnujnejše potreba z določenimi upanji in pričakovanji. Poleg vsega je Stalinova samovoljnost povzročila po vsej državi splošno zmedo. Namesto zmede naj bi zato nastopila jasnost. Ta jasnost pa ni smela pred sobo ljudstva, pač pa naj bi ostala nedotakljiva nad vsako diskusijo. Kolebanja, sumničanja, nasprotovanja so nevarna obstoja avtoritete in s tem nepremagljivi oblasti edino zveličavne komunistične dogme. Da je ta odgovor diktirana jasnost nedotakljiva, o tem v vrstah rusko-sovjetskega javnega mnenja ni bilo in tudi ni moglo biti nobenega dvoma.

S tem pa lahko že postavimo mejnike sproščenosti, ki naj bi nakazovali nove sovjetske smeri. Razprave o bistvu sproščenosti, liberalizma se ne bomo dotaknili na tem mestu. Sproščenost je le prehodno stanje iz umirajočega avtoritarizma v drugi avtoritarizem, ki naj bi se šele izoblikoval. Če naj bi bila vloga sproščenosti grobokop propadajoče avtoritete, potem je razumljivo, da se boljševiki gotovo ne zavzemajo za pogreb revolucije in njenih pridobitev. Sproščenost po njihovem lahko pomeni popuščanje napetosti in ničesar več.

Nadaljevanje sproščenosti bi nujno dovedlo do dopuščanja razprav o bistvenih vprašanjih boljševizma. Dialektični materializem, ki bi bil postavljen v precep, je namreč povezan s pogojem popolnega, brezpogojnega podrejevanja posameznika nepremakljivim zakonom skupnosti, kolektivizma. Posameznik komunistični mora biti pokoren kot mladež. Kako naj komunizem po uničenju osebnosti brezplačno obuja v življenje mladež? Kako naj komunizem, ko je dosegel svoje partijske cilje, dopušta odstranitev teh ciljev s pomočjo sicer zelo zmerne, zato pa nič manj uničevalne kritike? Partija vsega tega ne bo nikoli dopustila.

Prilagoditvi posameznika se lahko nudi, če že ne zapeljiv, pa vsaj užiten izbrez moči, ko je treba prodreti v globino. Ta umski pridržek, proti kateremu se je borila srednjeveška Cerkev in proti kateremu grmi sovjetska propaganda, vre na dan po vseh komunističnih deželah. Ta duhovnost, ki je bila boljševizmu tako v napotje, je našla toliko prodorne sile, da je poleg uveljavljanja svoje pravice do obstanka nagnala tudi boljševike v smer liberalizma.

Zaenkrat samo v nakazovanju smeri. V notranji in zunanji politiki so boljševiki ohranili neokrnjeno napadalnost. To dokazuje vprašanje Suez. To kažejo tudi zelo počasna prilagajanja zahtevam destalinizacije v podrepih deželah. Na tem področju izgleda, da je Tito za pospešeno destalinizacijo. Prav te njegove zahteve po so naletele na najhujši odpor pri Sovjetih. Ta odpor izvira iz strahu pred nadaljnjimi pojavi revizionizma. Moskva se upravičeno boji, da bi ta revizionizem oslabil njen položaj proti Zahodni Nemčiji.

Evolution, ki je obljubljala, da bo z destalinizacijo prišlo do komunistične sprostitve, je že močno opešala. Cedaje bolj prihajajo v zadnjem času do veljave socialne oblike, ki pomenijo zoževanje individualnosti. Medtem pa se v Aziji in Afriki vzdržujejo in podpirajo težnje, ki so izpodbijajo zahodne vplive pod pretezo borbe proti kolonializmu.

Komunistična sproščenost je samo zastrupljena vaba za lahkomišelnost ljudi.

Ali raste tu nekdo nad drugim ali ga bodo samo požrti?

gled, brezpogojna prilagoditev pa je v vsakem primeru prva zapoved. Posameznik — tako razlagajo komunisti — ne predstavlja sam zase svrha, pač pa je sredstvo za dvig človeštva. V korist tega človeštva in samo v teh mejah se lahko razvija sproščenost, oziroma humanizacija boljševizma. Razvija pa se lahko samo na način, po katerem ne sme biti ogražen obstoj tistih ljudi, ki igrajo odločilno vlogo v partiji.

Ljudje, ki so poklicani in plačani za to, da nam to evolucijo prikazujejo za prebavljivo, nam pripovedujejo o potrebi socializacije, o evolutivnih spremembah sovjetske vladavine, o vse večjem vplivu tehnikov in industrijskih magnetov, o spremembah ljudskih teženj in delovnega razreda. Drugi s svoje strani napovedujejo vojaško diktaturo po vzorih novega bonapartizma.

Ne puščajmo se premočiti! Če pride v Rusijo do preobrata, se to ne bo zgodilo s pomočjo vojske, pač pa s sodelovanjem novega meščanstva, ki se je že usidrlo in vlada na svojo roko. Poleg tega so na delu še druge sile.

Ljudje, ki obiskujejo Sovjetijo — in teh je vedno več — so začuden nad vse odkritejšim manifestiranjem vere po vseh komunističnih deželah. Uradni brezbožnosti se zoprstavlja protituradna pobožnost. Ta pobožnost je v ustih komunistov aporazoverje. Ali tega aporazoverja ni mogoče izbiti. Gotovo je v tem tudi nekaj mistike ruskega človeka, ali je to tudi dokaz, da se je boljševizem zakoreninil le na politični površini, da pa je

Na seji 4. oktobra je bila predložena občinskemu svetu v odobrenje resolucija, ki so jo pripravili načelniki posameznih strank o prosti coni. Resolucija se glasi:

»Na osnovi resolucije, ki je bila sprejeta 14. aprila leta 1955, tržaški občinski svet z obžalovanjem ugotavlja, da vlada ni do danes sporočila zaključkov posebnih ministrske komisije, ki je proučevala vprašanje proste cone. To vprašanje je skupno z vprašanjem deželne avtonomije, pomorstva, prometa in industrije, v snovnega pomena za tržaško gospodarstvo in hkrati politično obvezuje upravne sposobnosti republike. Zato občinski svet prosi predsednika republike za posredovanje za čimprejšnjo rešitev vprašanja proste cone in vseh ostalih vprašanj v okviru gospodarskih potreb Trsta in države.»

Dosti je bilo debatiranja in razpravljanja, končno je bilo sprejeto enotno besedilo resolucije, ki jo je občinski svet soglasno sprejel v pomenskem glasovanju. Resolucija je bila izročena državnemu glavarju.

Občinski svetnik dr. Josip Agneletto je utemeljil svoj glas približno takole:

Politične skupine, ki jih zastopam, kakor jaz osebno, smo bili vedno za ustanovitve proste cone na vsem Tržaškem ozemlju. Kdor je za prosto cono — je za popolno prosto cono, kajti drugače proste cone ni.

Samo prosta cona je v stanju, da odpravi gospodarsko krizo, v kateri se Trst nahaja, kajti samo prosta cona bo mogla zvišati zaposlenost in znižati stroške življenja. Toda prosta cona ni samo tehnično sredstvo za podvig naše gospodarsko-financijske zmogljivosti, ampak je tudi psihološki element, ki je v stanju, da da najbolj učinkovito spodbudo tržaškemu prebivalstvu, plodonosno sodelovanje in za

potenciranje vsega tržaškega gospodarstva. Zato bom za resolucijo glasoval.

Tri dni zaporedoma zaseda tržaški občinski svet. Na dnevnem redu so razpravljanja o zakonu št. 703, ki govori o krajevnih finančnih zadevah. Zakon morajo tudi v Trstu uveljaviti do 15. t. m. Tu prihajajo v poštev določila užitne in davščin na predmete luksuzne uporabe.

Po vsem izgledu, da se bodo davščine te vrste povečale za okrog 400 milijonov lir. Tako davčni vijak stalno in nezadovoljno pritiska na skupno moč prebivalstva, čeprav se dohodki stalno nižajo, draginja pa narašča.

Pravijo tudi, da bo na dnevnem redu tudi razprava o rekurzu independentistov, ki so jih pri zadnjih upravnih volitvah izločili iz volilnega tekmovanja. Posebna komisija je menda že preučila vso zadevo, o čemer bo poročal odv. Harabaglia.

Občinski svet bo moral imenovati tudi volilno komisijo, porotnike in razpravljati o notranjem pravilniku občinskega sveta.

TRŽAŠKI PREPIHI

„Nacionalizmi“

Plemenite in modre besede, ki jih je izrekel v nedeljo v našem mestu državni poglavar, predsednik Gronchi, so oplazile urednike videmskega dnevnika »Messaggero Venetico«, ki v dolgem uvodniku poskušajo na močno neprepričljiv način dokazati pod naslovom »Nacionalizmi«, da njihova in njim podobna družba nima nobenega opravka z nacionalizmom. Videmski dnevnik se trudi, da bi z zgodovinskimi dokazi tja do l. 1866 opravičil vse, kar se je v preteklosti zgodilo, z enostavno in vse opravičljivo obrambo italijanstva proti slovanskemu nacionalizmu. Videmski zgodovinarji političnih dogajanj na tej zemlji pa so hoteli pozabiti na dvajsetletno »obrambo« fasizma proti slovanski manjšini.

Morda bi bilo umestno, če bi jim kdorkoli — ne predsednik Gronchi, niti nekdanji rektor tržaškega vseučilišča ali šef liberalne stranke — pač pa katerikoli nepristranski Italijan (ne Slovan, komunist, independentist ali vojaški okupator) nekoliko ošvežil spomin na mnogo bližje dogodke sedanjega, ne prejšnjega stoletja. Mi teh žalostnih in velikega in plemenitega naroda nevednih epizode ne bomo ponavljali. Zelim pa — in to smo že neštetokrat ponovili — da bi »nacionalizmi« nekdanjih časov, kakor jih je točno označil državni predsednik, res izginili iz zavesti ljudi, ki jim je skrajni nacionalizem še vedno edini vsakdanji kruh. Mislimo, da je danes na svetu že mnogo važnejših neresenih vprašanj, ki čakajo na delavce in ustvarjalce, ki jim dvojezični napis ali turje besede še vedno več pomenijo kot sto drugih življenjskih vprašanj.

Nacionalizmi so se preživeli, tudi tisti, ki jih poskušajo videmski uredniki prikrižati s pavovim perjem; so se preživeli, pa če je to poklicnim nacionalistom prav ali pa narobe.

Nenniju so podstavili nogo

(Nadaljevanje s 1. strani)

zvez s komunisti, ne moremo razgovarjati in se z njimi ne moremo združiti. Zato smatra vodstvo socialno-demokratske stranke, da je novi dogovor nennijevecev o sodelovanju s KPI resna ovira, ki je zavrla proces socialističnega zedinjevanja. Istočasno pa je značilno, da socialni demokrati vkljub temu niso zapirli vrat za nadaljevanje razgovorov, temveč so samo stavili določene pogoje, pod katerimi se začelo delo lahko nadaljuje.

V sredo je sledil sestanek PSI, na katerem pa ni prišlo do končnih zaključkov ter se je seja nadaljevala v četrtek z nalogom, da izdelajo posebno resolucijo, v kateri je socialistična stranka zavzela stališče tako do sklepov vodstva Saragatovih socialnih demokratov, kakor tudi do bližnjega kongresa italijanskih demokratov, ki bo v Tridentu.

Nenni je v razgovoru z novinarji zanikal, da bi prišlo v njegovi stranki do sporov in borbe. Meni pa, da bo šele januarski kongres socialistične stranke lahko določil končno politično linijo, katere naj se stranka drži v tako važnem vprašanju kot je socialistično zedinjevanje. Toda na te Nennijeve besede moramo gledati kot na besede voditelja, ki hoče pač domače perilo prati v lastni hiši in hoče torej nesoglasja kvečjemu prikriti, ne pa razkrivati. Dejstvo je, da se je socialistična stranka znašla na usodnem razpotju in se še ne ve, kako in kam bo krenila. Nennijevo sklicevanje na kongres pa posredno potrjuje, da glede za devnih problemov v samem vodstvu ni soglasja.

Odgovorni urednik:
Prof. Dr. ANTON DABINOVIČ
Tiskarna Adria, d. d., v Trstu

Vse kar potrebuješ za šolo
dobiš v Tržaški knjigarni
TRST - Ul. Sv. Frančiška 20

ŠOLSKE VESTI

Na Višji realni gimnaziji s klasičnimi vzporednicami, s slovenskim učnim jezikom v Trstu začne novo šolsko leto 1956-57 v ponedeljek, dne 15. oktobra ob 10. uri s sv. mašo v cerkvi sv. Antona Starega.

Ravnateljstvo Državne trgovske akademije in Državnega učiteljskega v Trstu sporočata, da se bo začel redni pouk v ponedeljek 15. t. m.

Dijaki obeh zavodov se zberejo ob 9.30 pred cerkvijo pri Sv. Ivanu, da prisostvojujejo otvoritveni šolski maši.

Šolske osebne spremembe

S 1. oktobrom so upokojili šolskega nadzornika za slovensko osnovno šolstvo v Trstu, g. Hinka Mediča. Gospod Medič je služboval po slovenskih krajih dolgo vrsto let. Nato pa so ga oblasti premestile v notranjost države, od koder se je vrnil v Trst leta 1942.

Pri ponovnem poživljenju slovenske šole po končani drugi svetovni vojni je nadzornik g. Medič aktivno sodeloval in se trudil za ureditev slovenskega šolstva na tej zemlji z vsemi svojimi močmi in zlasti bogatimi izkušnjami. Pri sestavi in urejanju slovenskih učbenikov za osnovne šole je zelo obilno sodeloval.

Zelimo odličnemu šolniku, da bi tudi v zaželenem pokopu ne odložil peresa in da bi slovenski šoli ostal tudi še v naprej tako naklonjen, kakor ji je bil vsa dolga leta v preteklosti!

Na mesto nadzornika za slovensko osnovno šolstvo v Trstu je bil imenovan didaktični ravnatelj g. Alojzij Bole. Iskrenim čestitkam pridružujemo tudi priščne želje za čim večji uspeh za rasti in krepitev slovenske šole!

Nenadna smrt slovenske dijakinje

Pred dnevi smo pokopali dijakinjo tretjega letnika učiteljskega šestnajstletnega dekleta Livijo Marsičevo. Po nekaj dneh trpljenja nas je Livija nepričakovano zapustila. Pogreba se je udeležilo veliko šolstev in profesorjev. Naj ji bo lahka domača zemlja! Težko prizadetim staršem iskreno sožalje.